Dokument o gradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju drugih informacijskih virov v specialni knjižnici Muzeja in galerij mesta Ljubljane

1. Namen dokumenta

S tem dokumentom v specialni knjižnici Muzeja in galerij mesta Ljubljane (v nadaljevanju knjižnica) določamo upravljanje knjižnične zbirke kot podlago za načrtno, strokovno in transparentno gradnjo knjižnične zbirke in zagotavljanje drugih informacijskih virov. Z dokumentom opredeljujemo zbiralno politiko knjižnice, ki omogoča razvoj knjižnične zbirke in zagotavljanje drugih informacijskih virov v skladu s poslanstvom in cilji Muzeja in galerij mesta Ljubljane (v nadaljevanju MGML), veljavno zakonodajo, standardi in priporočili ter kodeksom poklicne etike.

Dokument predstavlja vsebinska in formalna izhodišča ter kriterije, po katerih gradimo knjižnično zbirko, ter vzpostavlja mehanizme za vključevanje in zadovoljevanje potreb uporabnikov, ki so jim knjižnična zbirka in informacijski viri namenjeni.

2. Status in poslanstvo knjižnice

Osnovni fond knjižnice predstavlja bogata zbirka knjižnice Mestnega muzeja Ljubljana, ki je nastajala od ustanovitve muzeja leta 1935. Leta 2009 je Mestna občina Ljubljana ustanovila nov zavod – Muzej in galerije mesta Ljubljane –, ki je Mestni muzej Ljubljana združil z Mestno galerijo Ljubljana, Bežigrajskima galerijama I in II, Galerijo Jakopič ter Plečnikovo hišo. Leta 2022 se je MGML-ju pridružila še Cukrarna.

V specialni knjižnici MGML zbirko gradimo v skladu s poslanstvom, strategijami in cilji matične organizacije MGML ter njenimi zbirkami. Knjižnično dejavnost izvajamo kot javno službo in smo odprti za širšo javnost. Knjižnica je vpisana v Razvid knjižnic, ima funkcijo specialne knjižnice s področja kulture in je polnopravna članica sistema COBISS. Knjižnične storitve uporabljajo zaposleni v matični ustanovi ter zunanji uporabniki. Lokacije knjižnice so Mestni muzej Ljubljana (delno prost pristop, delno depo), Galerija Jakopič (prost pristop), Plečnikova hiša (prost pristop), Mestna galerija (depo).

3. Namen in cilji knjižnične zbirke

Knjižnično gradivo in informacijske vire zbiramo in pridobivamo z namenom, da gradimo referenčno strokovno in raziskovalno zbirko s področij, ki jih pokriva matična ustanova, ter zadovoljujemo potrebe svojih uporabnikov.

Cilji pridobivanja knjižničnega gradiva in informacijskih virov so:

- gradimo knjižnično zbirko, katere težišče predstavlja tema Ljubljane kot zgodovinskega, kulturnega, umetniškega in urbanega središča;
- zagotavljamo dostop do gradiva, ki osvetljuje razvoj mesta od prazgodovine do sodobnosti ter podpira raziskovanje njegove zgodovine, urbanega razvoja, arhitekture, kulturne dediščine, umetniške produkcije in vsakdanjega življenja prebivalcev;
- podpiramo strokovno, raziskovalno, razstavno, pedagoško, založniško in popularizacijsko dejavnost MGML;
- dokumentiramo in zbiramo tiskano produkcijo MGML, vključno z razstavnimi katalogi, publikacijami, promocijskim gradivom in drugimi dokumenti institucionalnega pomena;
- spremljamo strokovne, muzeološke in družbene teme, ki jih MGML naslavlja v svojih programih in strateških usmeritvah;
- spodbujamo interdisciplinarno raziskovanje ter povezovanje dediščine, umetnosti, izobraževanja in sodobnih družbenih vprašanj;

4. Vrste knjižničnega gradiva in informacijskih virov

Knjižnično zbirko sestavljata tiskano knjižno gradivo (monografske in serijske publikacije) in neknjižno gradivo (zbirke zemljevidov, drobnega tiska, DVD-jev, CD-jev, VHS-kaset). Večino gradiva hranimo v zaprtem depoju. Prosti pristop omogočamo na treh lokacijah MGML, in sicer v Mestnem muzeju Ljubljana, v Plečnikovi hiši in Galeriji Jakopič. Gradivo si lahko uporabniki izposodijo na dom, izjema so redke in dragocene publikacije, ki si jih lahko izposodijo v čitalnico. Dostopa do plačljivih podatkovnih baz nimamo zakupljenega.

5. Izbor knjižničnega gradiva in odgovornost za izbor

Osnovno vodilo pri gradnji in dopolnjevanju knjižnične zbirke je pridobivanje knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov, ki se vsebinsko navezujejo na prostor Ljubljane z okolico in na področja delovanja MGML. Prednostna področja so:

Muzeologija
Arheologija
Kulturna zgodovina
Zgodovina
Umetnostna zgodovina
Dediščina
Arhitektura
Etnologija
Muzejska pedagogika
Sociologija
Konservatorstvo in restavratorstvo
Muzejska dokumentacija
Domoznanstvo
Likovna umetnost
Fotografija
Sodobne umetniške prakse
Kuratorstvo
Popularizacija dediščine in umetnosti

Neprednostna področja so splošno pregledi, priročniki, naravoslovne in tehnične vede.

Dodatna merila primernosti pridobivanja so: gradivo, ki je (1) bistveno za zbirko, (2) referenčno za vsebinska področja in poklice, ki jih pokriva matična ustanova, ter (3) relevantno za aktualne razstavne in programske projekte MGML.

Pri izboru gradiva sledimo založniški dejavnosti v Sloveniji in tujini ter predlogom uporabnikov.

6. Načini pridobivanja gradiva

Največ gradiva prejmemo z zameno sorodnih ustanov v Sloveniji in tujini ter z darovi. Prejeto gradivo uvrstimo v zbirko, če pokriva področje, ki ga pokriva matična ustanova; neaktualnega in nerelevantnega gradiva v zbirko ne uvrščamo.

V knjižnično zbirko vključujemo publikacije, ki jih izda MGML (v 2 izvodih), ter obvezne oz. pogodbene izvode izdaj, ki so izšle pri drugih izdajateljih in vsebujejo vsebine MGML.

7. Posebne zbirke

Posebna knjižnična zbirka je osebna knjižnica Tomaža Brateta, ki je kot čitalniško gradivo dostopno na dveh lokacijah, in sicer v Galeriji Jakopič in v Plečnikovi hiši (temi arhitektura in urbanizem.

Dela dveh osebnih knjižnic Jožeta Plačnika in Otona Župančiča sta vključena v stalni postavitvi v Plečnikovi hiši in v Knjižnici Otona Župančiča; to knjižno gradivo ima status muzejskega gradiva.

8. Načela sprejemanja darovanega gradiva

Darovano gradivo sprejemamo po vnaprejšnjem dogovoru in ga v knjižnično zbirko vključimo, če izpolnjuje naslednje pogoje: relevantnost vsebine, gradiva v knjižnični zbirki še ni oziroma z njim nadomestimo založeno ali drugače odtujeno gradivo, primerna ohranjenost, zgodovinska vrednost in jasna provenienca podarjenega gradiva.

Z darovanim gradivom prosto razpolagamo, razen če ni dogovorjeno drugače. Darovano gradivo lahko v celoti zavrnemo in ga vrnemo darovalcu; iz darovanega gradiva lahko v knjižnično zbirko vključimo le relevantne vsebine, preostalo gradivo pa ponudimo drugim zainteresiranim uporabnikom.

9. Pravila za odpis in izločanje gradiva

Knjižnično zbirko gradimo in dopolnjujemo na načine, ki so opisani v tem dokumentu. Gradivo, ki ne ustreza merilom za uvrstitev v zbirko, po potrebi izločamo in odpisujemo po naslednjih merilih: relevantnost vsebine, stopnja ohranjenosti, zastarelost, dvojniki, založeno in izgubljeno gradivo. Gradivo, ki ustreza pogojem izločanja in odpisa, v skladu z Navodilom za izločanje in odpis knjižničnega gradiva najprej ponudimo Narodni in univerzitetni knjižnici in nato drugim visokošolskim in specialnim knjižnicam. Gradivo, ki ostane, podarimo drugim zainteresiranim knjižnicam in uporabnikom, ga prodamo na javni prodaji ali oddamo v reciklažo.

10. Sklep

V specialni knjižnici MGML bomo še naprej pridobivali in zbirali gradivo, ki je povezano s poslanstvoma knjižnice in matične ustanove. Sprejeti Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju drugih informacijskih virov je usklajen s strategijo razvoja MGML 2026–2030.

Dokument bomo v prihodnje redno posodabljali glede na nove strateške načrte MGML in morebitne druge spremenjene okoliščine znotraj in zunaj matične ustanove. Tako želimo zagotoviti kontinuirano gradnjo kakovostne knjižnične zbirke in dostop do knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov, ki bodo zadovoljili potrebe uporabnikov v prihodnosti.

Ljubljana, 14. 10. 2026

Pripravila: Urša Karer
bibliotekarka

Blaž Peršin
Direktor Muzeja in galerij mesta Ljubljane